

acı hayat:

“bu hikâyeye şimdi daha çok ihtiyacımız var”

BU AY 'BENİM SİNEMALARIM' KÖŞESİ İÇİN, ENİS KÖSTEPEN, YAKIN ZAMANDA BİR TELEVİZYON DİZİSİ UYARLAMASI İLE YENİDEN HAFIZALARDA CANLANAN 1962 YAPIMI METİN ERKSAN FİLMİ ACI HAYAT ÜZERİNE YAZDI.

Giovanni Scognamiglio'nun 'Türk Sinema Tarihi' kitabında, *Acı Hayat*'ın yer aldığı sayfada kullanılan fotoğrafı, *Altıyazı*'nın sıfıncı sayısında 'Unutulanlar Kulübü' bölümünün kara kalem illüstrasyonu için model almıştık. Ayhan Işık ve Türkan Şoray'ın yan yana demiryolu üstünde yürüdüğü uzak plan kareyi illüstrasyonda aynien korumuş, ama yüzleri belirsizleştirmiştik. Sanki 'Unutulanlar Kulübü'nde yapmak istediğimiz şeyi simgeliyordu demiryolunda yürüyen bu iki belirsiz yüz. Son iki sayıdır ise 'Benim Sinemalarım'da, 'Unutulanlar Kulübü'nde sürdürmediğimiz, Türk Sineması'nın tarihiyle bugünden bir ilişki kurma çabasını, başka bir biçimde, teker teker filmler üzerinden devam ettiriyoruz.

43 YIL SONRA ACI HAYAT

1962 yapımı Metin Erksan'ın yazıp, yönettiği *Acı Hayat* bu bakımdan hem *Yaralı Kurt*'tan hem de *Ah Güzel İstanbul*'dan farklı bir yerde duruyor. Geçtiğimiz sezon, Osman Sınav'ın Metin Erksan'dan filmin telif haklarını almasıyla, *Acı Hayat* adında, yine başrollerde tersane işçisi Mehmet ve manikürcü Nermin'in olduğu televizyon dizisi her hafta ekranlardaydı. Yeni Mehmet, Kenan İmirzalıoğlu ve yeni Nermin, Selin Demiratar ile röportajlar yapıldı; Ayhan Işık ve Türkan Şoray'ın can verdiği karakterleri devralmanın nasıl bir his olduğu soruldu. En az Osman Sınav'ın *Acı Hayat*'ı kadar Metin Erksan'ın *Acı Hayat*'ı da gündemdediydi. Filmin

2005'te bir dizi olarak yeniden yapımı, sanki Metin Erksan'ın yirmi yıl önce söylediklerinin tekrar onaylanışydı. 1985'te 'Ve Sinema' dergisi'nin yaptığı söyleşide, Metin Erksan *Geçelerin Ötesinden* (1960) sonra yaptığı filmleri değerlendirenken şöyle demişti:

Bu filmden sonra, o arada birtakım filmler çektim, bundan bir tanesi, *Acı Hayat*, özellikle önemlidir. Türk Sineması'nın dönüm noktalarından biri. O filmin yalnız ticari başarısından bahsediyorlar. Bazı tabirler var, eli yüzü düzgün, iyiydi, güzeldi, kullanışlı falan, filan. Tabii yanlış bir bakış bu. Çok sıkı bir bakış. Bakın *Yılanların Öcü* (1962) bir daha çevriliyor. Oysa *Yılanların Öcü*'nün sorunu kalkmış durumda Türkiye'de. 1961'de varolan o toplumsal problem bugün yok. Ama film çekiliyor. *Acı Hayat*'in ortaya getirdiği problem neydi? Evsizlik, kiralak. Filmin bütün dramı insanlar ev bulamıyorlar, kiralak yüksek. Şimdi de öyle değil mi? Yani problem kalkmamış, filmin tarihi 1962. 23 yıl sonra aynı problem bütün dehşetiyle devam ediyor. [...] Filmin içindeki ne kadar önemli ekonomik, toplumsal, politik bir problem ki, insanları nasıl can evinden vuran bir problem ki 23 yıl sonra olanca gücüyle sürüyor.¹

MELODRAMIN ZENGİNLERİ VE FAKİRLERİ

Filmin ana çatışmasında, kırk yıl sonra hâlen dramatikliğini koruyor olmasının dışında, *Acı Hayat*'ı bugün izlediğinizde gözünüze çarpan ilk şey, filmin bir mutlu sonla başlayıp olması. Bir Yeşilçam melodramının şablonu olacak birbirine kavuşamayan sevgililer, *Acı Hayat*'ta birbirlerine kavuşmuş olarak karşımıza çıkıyorlar. Sanki az önce bitmiş bir filmin birbirine yeni kavuşmuş sevgilileri, işçi Mehmet (Ayhan Işık) ve manikürcü Nermin'in (Türkan Şoray) aşklarını 'evlendirmeye' çalışırken tanıyoruz. Günüller bir, fakat bir türlü samanlık bulunamıyor; Mehmet'in işçi maaşı kiralakları denkleme yetmiyor. Böylesine bir giriş *Acı Hayat*'ın sosyal gerçekçi bir işçi sınıfı filmine dönüştürmeye müsait olsa da, melodramın kafesi ağır basıyor. Her ne kadar Metin Erksan filmi sınıf bilinci tartışmasını filme dahil etmeyi planlamış olsa da:

Filmin baş kişisi Mehmet'in kendi sınıfının bilincine varmaması bir işçi olduğunu gösterir ilginç bir bölüm vardı senaryoda. Evlenmek için ev arayıp bulamayan Mehmet'e, arkadaşı kiralık ev ilanları getiriyordu. Az ötede ise işçiler sendikada toplanarak bir yapı kooperatifi tüzüğünü onaylıyorlardı. Mehmet ev sorununu bu yoldan çözecek yerde gazete ilanlarının çıkmazına dalıyordu. Bu bölümü de filme katmamız mümkün olsaydı, bütünün değerlendirilmesi daha kolay olurdu.²

Bir işçi sınıfı filmindense, Yeşilçam için çok daha tanıdık olan zengin fakir çatışmasının ortasında telef olan bir aşkın -ya da kadının- filmi *Acı Hayat*. Taşınabilecekleri bir ev bulamamaktan yılmış, sevdikleriyle bir evde yaşayabileceğine olan umudu kırılmış Nermin, zenginliğin büyüüne kapılıp kendini, peşini bırakmayan zengin ve şımarık Ender'in (Ekrem Bora) yatağında buluyor. Ardından ihanetini Mehmet'e itraf edince mutlu sonla başlayan film, mutsuz sona doğru hızla ilerliyor.

Ne seyircinin, ne de karakterlerin yüzlerinin güleceği bu yokuş aşağı giden bölümün en dramatik olayı kuşkusuz, Mehmet'in bir piyango sayesinde zengin olup gece kulübü işletmeye başlayıp, konut piyasasına el atması. Mehmet'in bu dönüşümündeki en ilginç yan, Mehmet'in hiç değişmeden, sadece takım elbise giyerek, bir tersane işçisiyken bir milyoner haline gelmesi ve sanki

kırk yıllık gazinolar kralı gibi davranabilmesi. Ayhan Işık'ın aynı, yandan ayrılmış, briyantınlı saçları ve ince bıyığıyla önce bir tersane işçisini sonra da bir milyoneri oynayabilmesi, bir 'gerçekçilik yokluğu' olarak görmektense, bu yumuşak dönüşümü o dönemde kentteki fakirlikle zenginlik arasındaki geçişin daha pürüzsüz hayal edilebilmesi olarak göstergesi olarak okuyabiliriz. Ya da başka türlü bakarsak, *Acı Hayat*'in kurduğu dünyada, zenginlik ya da fakirlik bir şans işi, hayatta çekilen bir kart. Zenginler ve fakirler aynı masa etrafında oturan kumarbazlar. Servet iyi çekilen bir kart, fakirlik ise kötü şans. Bir sonraki turda işler değişebilir ve Mehmet gibi iyi kartı seçip zengin de olunabilir. 1962'nin *Acı Hayat*'ını, *Babam ve Oğlum*'ün başarısını anlamak için hatırlayan Zeki Coşkun da filmdeki zenginlik ve fakirlik arasındaki geçişkenliğe dikkat çekiyor:

Merkez şehrin geçekünü olgusuyla yeni yeni tanıştığı dönemlerin ürünüdür 'Acı Hayat'. Henüz 'varos' değildir oraların adı. Her sabah o yamaçlardan şehre akın edilir. Akşam sığınağa dönülür. Merkez ahaliyi kenardakiler, yukarıdakilerle aşağıdakiler bütün farklılıklarına karşın henüz çok da ayrı dünyalarda değildir. Karşılıklı geçişler olur... Vurdu kırık yoluyla da olsa aşağıdaki yukarıdakinin yanına sıçrayabiliriz.³

Bugünün Mehmet'ini oynayan Kenan İmirzaloğlu da artık farkın ve farkın yaşanışının keskinleşmesinden bahsederken, Zeki Coşkun'dan farklı bakmıyor 1962'nin *Acı Hayat*'ına:

O zamanlar, yani 43 sene önce, 1962'de yapılmış bu film, yine ortalama bir değerler vardı. Yani en alt seviyeyle orta direk arasında veya zengin kesim arasında yine de bir denge vardı. Fakat şimdi o zaman otobüs durağında gördüğün resimlerle, şimdiki resimler farklı. O zaman gözünüzün önünden en fazla bir Chevrolet geçiyordu. Ama şimdi 200 bin dolarlık cipler geçiyor. [...] Aşında bu hikâyeye şimdi daha çok ihtiyacımız var. (ifade bozuklukları söyleşinin orijinalinde bulunmaktadır, düzeltilmemiştir).⁴

ÖLÜ KADINLAR

Zenginlik ve fakirliğin nasıl hayal edildiğine, zengin ve fakir kategorilerinin nasıl yaşandığına bakmak, buralardaki değişimi düşünmek *Acı Hayat*'ı bugünden izlemenin yollarından biri. Ama herhalde *Acı Hayat*'ta zengin ve fakir arasındaki farktan çok daha şiddetli olan ve bugüne gelindiğinde çok daha az değişmiş olan, aşk, namus ve kadın içgenci. Uğradığı ihanetini intikamını Ender'in kızkardeşi Filiz'in (Nebahat Çehre) bedeni üzerinden alan Mehmet, finalde Nermin'in mezar toprağına -siyah beyazda toprağı kan olarak da görmek mümkün- bulmuş eşyle Filiz'in elini tutup mezarlıktan uzaklaşırken, aşkının kurbanı olup mezarında yatıp Nermin oluyor. Buradan bakınca *Acı Hayat*'ın Nermin'yle, *Duvara Karşı'nın* (2004) Sibel'i (Sibel Kekilli) aynı hikâyeyi paylaşıyor. Belki daha çok ihtiyacımız olan aşkının kurbanı olmayan kadınların hikâyeleri.

Kaynaklar:

1) Hüseyin Sonmez, Serhat Öztürk, "Metin Erksan: Türkiye'de Entelijansiya Yok," *Ve Sinema*, Sayı 1, 1985. sf. 27-28.

2) Aktaran, Giovanni Scognamiglio, *Türk Sinema Tarihi*, İstanbul: Kabaıcı, 1998. sf. 252-253.

3) Zeki Coşkun, "Babam ve Oğlum'un Sırrı," *Radikal*, 16 Aralık 2005. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=173026>

4) Hızır Tüzel, "Acı Hayat'ın Alıcılardan Arttı," *Radikal*, 15 Ocak 2006. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=175744>